

Viper i Sandnes

Kartlegging av hekkende vipper i Sandnes kommune våren 2020

Oppdragsrapport Fylkesmannen i Rogaland

Kjell Ruud Mjølunes

Mangfoldrapport 1:2021

Sammendrag

I perioden 7.april til 4.mai 2020 ble de fleste aktuelle hekkeområdene for viper i gamle Sandnes kommune besøkt. Områdene ble sjekket visuelt med kikkert eller teleskop, og antall viper ble notert på kart. Markslag og eventuelle hekkekoder ble også notert.

Totalt 302 viper ble registrert på egnede hekkelokaliteter innenfor de gamle kommunegrensene. Etter at Sandnes og Forsand ble slått sammen til en kommune har det blitt komplisert å finne statistikk for landbruksareal i «gamle Sandnes». Men kartlegging av vipe i de nye delene av Sandnes av Tysse (2020) avdekket ikke en eneste vipe, så det gir derfor mening å snakke om vipetettheten i «nye Sandnes» basert på tellinger i «gamle Sandnes». Landbruksarealet i Sandnes kommune er angitt til 91 kvadratkilometer. Så en vipebestand på 302 individ gir da en vipetetthet på 1,7 par per kvadratkilometer dyrka mark. Sammenliknet med flere av de andre jærkommunene er dette tallet lavt, men tettheten av hekkende vipe i landbruksområdene sør og vest i kommunen var høy, og trolig på høyde med nabokommunene.

Figur 1: Rugende vipe på stubbåker i Julebygda. Mange av vipene i Sandnes ble funnet på stubbåkre som er en utsatt hekkebitop. Kornåkrene pløyes ofte opp og sås i i månedskiftet april/mai mens vipene fremdeles ruger.

Målet med vipetellingen

Målet med vipetellingen i Sandnes var todelt:

- 1). Finne et bestandstall for vipe.
- 2). Kartering av alle hekkelokaliteter for vipe i Sandnes.

Konkrete bestandstall er mangelvare for de fleste fuglearter, så også for vipe. Estimering av bestander er ofte unøyaktige, og tar ikke tilstrekkelig hensyn til lokale variasjoner. Målet med tellingene var å fysisk besøke alle mulige og tenkelige hekkeområder for vipe i Sandnes minst en gang i løpet av hekketida våren 2020, telle alle vipere som viste hekkeadfærd, og tegne hekkeområdene inn på kart. I alle områdene med aktivitet ble også markslag og andre interessante observasjoner notert.

Gjennomføringen av vipetellingene

Alle jordbruksområder og større myrer i Sandnes kommune ble besøkt av undertegnede, Bjørn Mo eller John Alsvik minst en gang i løpet av april måned. Noen områder ble besøkt mer enn en gang, da også i første halvdel av mai. Vipetellingene ble utført fra sykkel eller bil. Ved fravær av fremkommelige veier, ble områdene dekket til fots. I Høleområdet og i Soredalen ble flere høyereliggende platå med beitemark og myrområder der det skal ha blitt observert vipe de siste årene oppsøkt tross dårlig tilgjengelighet. Alle antatt egnede hekkeområder ble skannet med kikkert eller teleskop, og alle observerte vipere ble talt og forsøkt kjønnsbestemt. Observasjonene ble tegnet inn på medbragte detaljerte kart umiddelbart. Markslag og andre interessante observasjoner ble notert på de samme kartene, det samme ble dato og værforhold.

Metodiske utfordringer

Syn og hørsel var de viktigste «redskapene» under tellingene. Varierende sikt kan til en viss grad påvirke mulighetene til å oppdage vipere på hold, vipene er dessuten mindre aktive, og dermed vanskeligere å oppdage i gråvær enn når det er gode værforhold. Spillende vipere er hørbare på nokså langt hold, men muligheten til å oppdage vipere på lyd reduseres i områder med mye bråk, typisk fra trafikk eller rennende vann, eller på dager med mer enn moderat vind. Det ble ikke talt ved vindstyrke over frisk bris for å begrense dette problemet. På de fleste telledagene i april og i begynnelsen av mai 2020 var det høytrykksvær med sol, lite vind og nokså gode temperaturer.

Figur 2: Grasengene på Jæren stod grønne tidlig i april, og etter en god vekstperiode midt i april var gresset så høyt enkelte steder, at det vanskeliggjorde oppdagelsen av rugende vipere.

Vipene hekker for en stor del på dyrket mark, og ofte på graseng. I høyt gress kan vipene være vanskelige å oppdage, derfor ble tellingene i all hovedsak lagt til april, da gresset normalt ikke er kommet særlig langt. Takket være en mild senvinter, var gresset grønt ved inngangen til april. Godt halvveis i april ble været nesten sommerlig, og allerede høyt gress skjøt fart. Men denne veksten stoppet opp mot slutten av måneden og utover i mai, da det stort sett blåste nordavind, og temperaturene var unormalt lave. Det høye gresset midt i april vanskeliggjorde tellingene til en viss grad, og noen rugende vipere ble helt sikkert oversett.

At tellingene ble lagt til april var delvis begrunnet med ønske om å telle vipene da de var på det mest aktive, i etablerings- og eggleggingsfasen, fordi de da er lettest å oppdage. Ideelt sett skulle tellingene vært utført i løpet av en periode på et par-tre dager midt i april, justert for hvor langt fremskreden våren var, og hvor langt majoriteten av vipene var kommet i hekkeprosessen. Da ville man sikret tilnærmet like forhold på alle måter. Dette var imidlertid ikke praktisk mulig å få til, og tellingen måtte spres over flere dager i perioden 7.april til 13.mai. Dette åpner selvsagt for nokså store feilmarginer på mange måter. Noen opplagte feilkilder redegjøres kort for under, og utførte bøtende tiltak for å begrense feilmarginene er beskrevet.

Figur 3: I et normalår er vipene mest aktive, og lettest å registrere på hekkeplassene midt i april. Men værforhold både lokalt og lenger sør kan påvirke både ankomst og hekkestart, og selv innad i en stor vipekoloni er det store forskjeller på når de ulike hunnene legger egg og får unger på beina. Ved tellinger tidlig i sesongen risikerer man at ikke alle vipeparene har ankommet, eller startet hekkingen. Ved tellinger sent i sesongen kan par ha oppgitt hekkingen av ulike årsaker, og i tillegg er det ofte vanskeligere å oppdage rugende vipere i det høyvokste gresset.

***I april kan det fremdeles være trekkende og rastende vipere fra andre hekkebestander på Jæren, disse skal ikke telles med.**

Klare flokker ble ikke talt. Dessuten ble det stilt strengere krav til at vipene skulle fremvise «hekkeindikasjon» på de første tellingene (07.- 15.4) enn senere i sesongen for at de skulle telles med. Noen ikke-hekkende vipere kan likevel ha kommet med i materialet.

***Ved jordbearbeiding blir ofte reir ødelagt, og vipene forsvinner. Telling før og etter jordbearbeiding (som ofte utføres i april) kan gi høyst forskjellig resultat.**

Noen få kontrolltelling før og etter jordbearbeiding viste at dette var en høyst reell problemstilling også i Sandnes, men det virket som om de fleste vipene som fikk ødelagt reir med egg tidlig i hekkesesongen nokså raskt etablerte seg på nytt, enten på samme jorde, eller like i nærheten. Tellingene dekket uansett hele sammenhengende geografiske områder hver telledag, dermed ble trolig mange vipere som hadde gitt opp hekking på grunn av jordbearbeiding fanget opp på nærliggende områder, slik at summen av vipere ikke ble feil.

***Oppdagelsesprosenten øker på nært hold.**

Mens veiene gikk tett langs noen jorder og vipene var enkle å oppdage, var det andre teiger som lå midt mellom to gårdsveier, av og til nesten ute av syne dersom terrenget var kupert. Under slike forhold måtte vipene nesten på vingene for å bli oppdaget. Overalt ble de beste utkikkspunktene etterstrebet, og av og til måtte terrenget forseres til fots for å komme nærmere potensielle vipeområder. Der teigene måtte skannes fra langt hold, ble det brukt litt mer tid enn ellers for å oppveie ulempen, men det er helt klart sannsynlig at flere vipper ble oversett på de mest utilgjengelige områdene enn der veiene lå tett og terrenget var oversiktlig.

***Varierende tidsbruk var trolig en viktig feilkilde**

«Plutselig letter en vipe bak en haug, og når man posisjonerer seg for å få bedre oversikt, finner man tre til i gresset». Dess lengre tid som ble brukt på en lokalitet, dess større var sjansen for å få med seg alle vipene i området. I gode vipemarker gikk det ofte lang tid med på telling, notering og ikke minst kjønnsbestemmelse av vipene. Noen ganger ble rugende vipper funnet ved tredje- eller fjerde skanning av et slikt område. I områder tilsynelatende tomme for vipe, var ofte skanningen mer overfladisk, og langt kortere tid ble tilbragt i de «tomme» områdene. Ulik tidsbruk var helt klart medvirkende til at flere vipper ble oversett i områder med lite vipper enn i områder med gode bestander.

***Fuglebestander varierer over tid.**

Vipebestandene kan variere fra år til år. Dårlige hekkeresultat etterfulgt av en streng vinter kan redusere både lokale og totale vipebestander betraktelig. Gode hekkeforhold etterfulgt av milde vintre kan ha motsatt effekt. Dette er eksempler på avvik det er umulig å kontrollere, men viktig å ta med i betraktning.

Alt i alt er det mange metodiske utfordringer ved en slik telling, og både bestandstallene og til en viss grad karteringen av de hekkende vipene er beheftet med en grad av usikkerhet. Men det er bedre enn et estimat, og kartene bør gi en god pekepinn på hvor mesteparten av Sandnes vipper normalt er å finne.

Viper i Sandnes kommune hekkesesongen 2020

	Hann	Hunn	Ubestemt	Totalt
Åker	25	20	0	45
Stubbåker	39	34	0	73
Graseng	81	63	5	149
Beite/utmark	19	13	3	35
Totalt	164	130	8	302

Tabell 1: Hekkende vipper i Sandnes 2020 fordelt på markslag

I perioden 07.april til 14.mai 2020 ble alle potensielle hekkeområder for vipe i gamle Sandnes kommune besøkt av undertegnede, Bjørn Mo eller John Alsvik. I noen tilfeller av to,

Figur 4: Andelen viper som hekket på graseng til forproduksjon var lavere i Sandnes enn i nabokommunene.

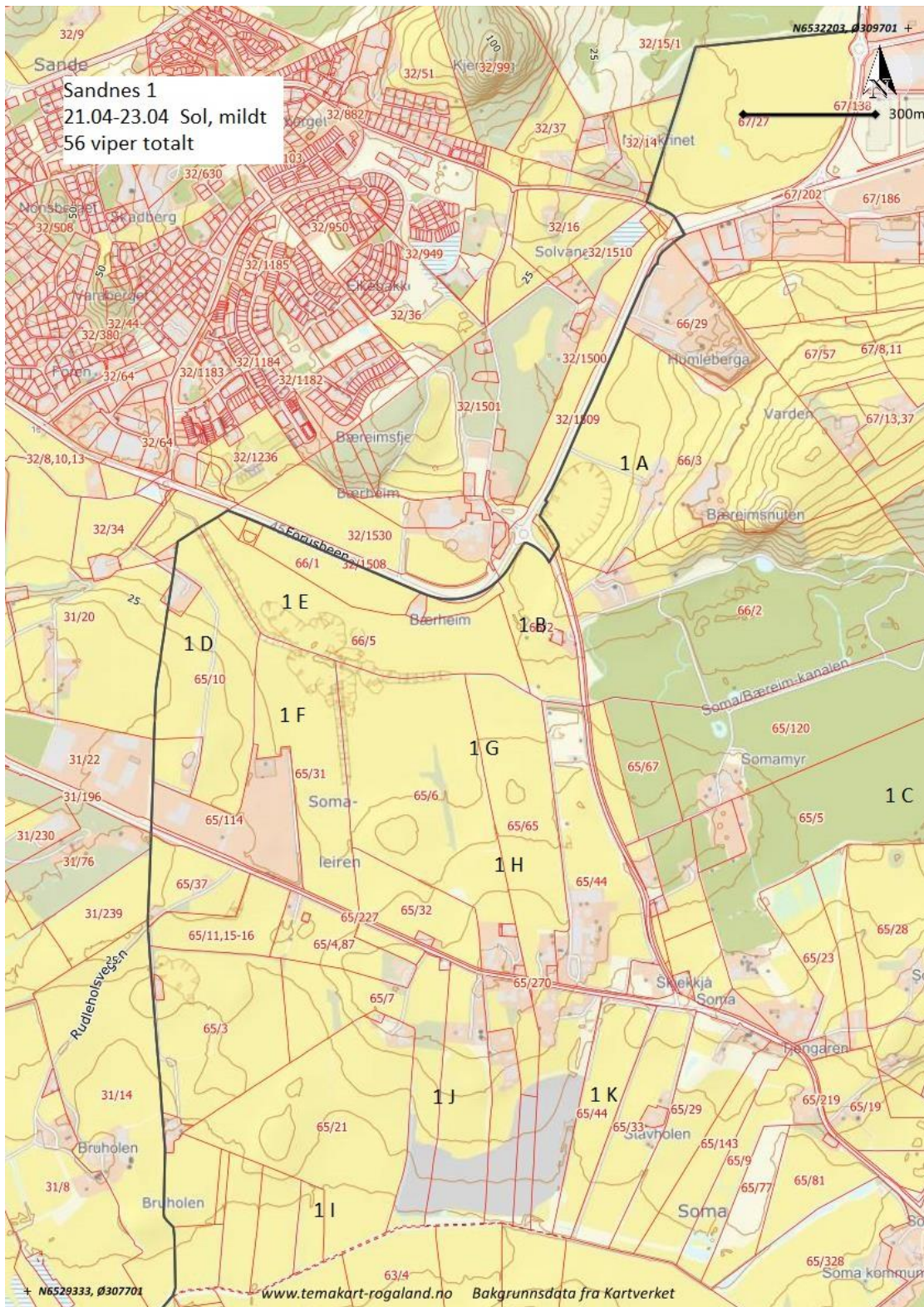
eller flere av oss. Alle viper ble talt, og hekkeaktivitet ble notert. De fleste vipene ble dessuten kjønnsbestemt. Observasjonene ble tegnet inn på kart, og informasjon om markslag i hekkeområdene ble nedskrevet.

Nesten alle vipene i Sandnes ble funnet sør og vest i kommunen. Vipetettheten i jordbruksområdene som hører til Jæren var fullt på høyde med det vi finner i nabokommunene, selv om det ikke var noen veldig store kolonier. I de østlige delene av Sandnes var det mange aktuelle hekkeområder for vipe, men svært langt mellom vipene. Flere av de beste vipeområdene i Sandnes i 2020, var mosaikkpregede, med særlig mange vipepar på stubbåker. Andelen viper som hekket på stubbåker var langt høyere enn i nabokommunene. Flest hekkende viper ble likevel funnet på grasenger som er det dominerende markslaget også i jordbruksområdene i Sandnes.

Under er alle hekkeområdene for vipe i Sandnes kommune som ble påvist i 2020 tegnet inn på oversiktlige kart, markslag er angitt for hver enkelt hekkelokalitet. Kartene dekker ikke hele Sandnes areal, dette er fordi vipetomme områder, eller områder med bare svært spredte og fåtallige observasjoner av vipe i hekketida i 2020 er utelatt. Et utvalg bilder fra de ulike delområdene presenteres også sammen med kartene.

Vipene har vært kjent som nokså tro til sine hekkeplasser, og de vender gjerne tilbake til de samme områdene i årevis. Men dette betyr likevel ikke at vipene hekker på de eksakt samme teigene eller åkerlappene år etter år. Vipene er trolig relativt stedtro til et større område, for eksempel Skas-Heigre eller Årsvoll. Men akkurat hvor reirene legges, og hvor de tetteste koloniene oppstår, vil variere fra år til år. På kartene under er hekkeplassene til mange av Sandnes hekkende viper i 2020 tegnet inn med stor grad av nøyaktighet. Det er viktig å understreke at eventuelle brukere av disse dataene i forvaltnings- eller utviklingsøyemed ikke må se seg blinde på detaljene. Det er de større delområdene som er viktige, ikke hver enkelt teig.

Sandnes 1: Soma-Bæreim

1A: Gnr/brn 66/3 23.april

Totalt 4 par og en spillende hann i et mosaikkpreget område med nypløyd jorde, gresseng og potetåker. 2 av hannene ruget på det nypløydde jordet, og parett på potetjordet ble observert parende. Også et par tjeld her.

1B: Gnr/bnr 66/2 23.april
1 par på sauebeite

1C: Gnr/bnr 65/5 21.april
På ei gresseng like ved golfbanen var det 6 hanner og 4 hunner som beitet og spilte. Ingen konkret hekkeadferd observert, men vipene hekket trolig like i nærheten.

1D: Gnr/bnr 65/10 22.april.
2 par og en hann på delvis oppløyd/nysådd grønnsaksåker og brakkmark.

1E: Gnr/bnr 66/5 22.april.
1 par og 2 hanner som sloss om oppmerksomheten til en hunnfugl på gresseng. Også et par med storspove.

1F: Gnr/bnr 65/31 22.april.
1 par i mosaikkpreget område med oppløyd åker og gresseng.

1G: Gnr/bnr 65/6 & 65/65 21.-23.april.
1 par og en hann. Hannene kranglet om oppmerksomheten til hunnen. Grønnsaksåker i øst, gresseng i vest.

1H: Gnr/bnr 65/32, 65/6, 65/65 & 65/44 22.-23.april
4 par og minst to hanner i et litt uoversiktlig og mosaikkpreget område med beitemark, åker og gresseng. Hannene var aktive, og hissige på artsfrender og andre fugler i området, og det var vanskelig å avgjøre akkurat hvor vipene hekket. Men en av hunnene ruget på beitemark på 65/65. Også et par tjeld øst i dette området.

1I: Gnr/bnr 65/21 22.april.
2 par og en hann på nypløyd jorde.

1J: Gnr/bnr 65/7 & 65/32 21. & 23.april
1 par på gresseng. Også et par med storspove i dette området.

1K: Gnr/bnr 65/44 21.april
1 hann på gresseng. En spillende storspove ble hørt i nærheten.

Figur 5: Vipehann på oppløyd grønnsaksåker like ved Somaleiren (1G gnr/bnr 65/6)

Figur 6: Vipehann på sauebeite på Soma (1B gnr/bnr 66/2)

Figur 7: Viper i spillflukt over gressengene sør for Forusbeen på Bærheim (1E gnr/bnr 66/5)

Figur 8: Vipene hekker nær vei og bebyggelse mange steder i Sandnes. Her ved Forusbeen på Bærheim.

Figur 9: Jordbruksområdene i Sandnes er mer mosaikkpregede enn lenger sør på Jæren. Her en hann på beitemark på Soma (1G gnr/bnr 65/6).

Figur 10: Vipene er svært glad i fuktig terreng. Restareal med myrmark slik som her på Soma (1H gnr/bnr 65/65) er svært viktige for vipene og andre kulturmarksarter.

Figur 11: Vipehann i all sin prakt på Soma (1H gnr/bnr 65/65)

Sandnes 2: Stokka-Soma øst

Figur 12: Vipehann på Soma

2A: Gnr/bnr 65/328 21.april.

Et par på gresseng. Også storspove samme sted.

2B: Gnr/bnr 65/53 22.april

Fem hanner og tre hunner på gresseng. Stor aktivitet, med spill og parring. Litt uoversiktlig område, så det kan ha vært rugende hunner i tillegg.

2C: Gnr/bnr 65/219 22.april.

En hann spilte over utmark/beitemark

2D: Gnr/bnr 65/142 22.april.

En hann på gresseng.

2E: Gnr/bnr 67/52 22.april.

Et par på gresseng.

2F: Gnr/bnr 67/5 22.april.

Et par og en spillende hann på gresseng.

2G: Gnr/bnr 67/15, 21 & 53 22.april.

En hunn beitet på gresseng.

2H: Gnr/bnr 67/1, 3 & 47 22.april.

Fem hanner og to hunner på gresseng. Hannene var i hekkemodus, og det er mulig at det kan ha vært flere rugende hunnfugler i området.

2I: Gnr/bnr 67/46 22.april.

Et par på brakkmark.

2J: Gnr/bnr 67/78 23.april

Et par i parring og en hunn på gresseng.

2K: Gnr/bnr 67/6 23.april.

3 par og en hann på nypløyd jorde. To av parene laget reirgrop, og det er godt mulig at dette var deres andre hekkeforsøk.

Figur 13: Et vipepar hadde funnet seg til rette ved Soma kommunegard (2A Gnr/bnr 65/238).

Figur 14: Bynære vipper på Stokka (2K gnr/bnr 67/6).

3A: Gnr/bnr 57/8 9.april

2 par, hvorav en rugende hunn på stubbåker. Også et par med storspove.

3B: Gnr/bnr 64/6 21.april.

En hann på gresseng.

3C: Gnr/bnr 64/6 21.april.

Et par og en vipe som ikke ble kjønnsbestemt på gresseng, også et par med storspove.

3D: Gnr/bnr 64/13, 14 & 19 21.april.

Et par der hunnen ruget på upløyd grønnsaksåker.

3E: Gnr/bnr 64/3 21.april

En hann spilte over gresseng.

3F: Gnr/bnr 64/4 & 8 18.april

To hanner på stubbåker. Litt uoversiktlig område, og det er godt mulig at det var rugende hunner i området.

Figur 15: Vipe over kulturlandskapet på Årsvoll.

Figur 16: Mosaikkpreget jordbrukslandskap virker å huse meir viper, enn reine monokulturer. Her en spillende vipehann (over) og en rugende hunn (under) på Årsvoll 21.april.

Figur 17: Brakkmark/åker (over) og stubbåker/kornåker (under) er populære markslag for hekkende vipper på Nord-Jæren. Slike områder er gjerne mer utsatt for bearbeiding på ugunstige tidspunkt i hekketida enn flerårig graseng, og mange reir pløyes ned. Årsvoll og Melkeholen 21.april.

4A: Gnr/bnr 59/15 14.april

En hann på graseng.

4B: Gnr/bnr 60/11 & 21 14.april

En hann spilte over stubbåker.

4C: Gnr/bnr 59/23, 26 & 33 18.april

En hann fløy over området, kan høre til i et nærliggende område, og er ikke talt med i totalen.

4D: Gnr/bnr 59/9 & 24 18.april

Et par på utmarksbeite.

4E: Gnr/bnr 59/13 & 30 18.april

En hann spilte aktivt over graseng.

4F: Gnr/bnr 63/14 18.april

Et par beitet på plen.

4G: Gnr/bnr 63/2 18.april

2 par på graseng. En av hunnene ruget.

4H: Gnr/bnr 63/6 18.april

En hann beitet på graseng. Litt halvhjertet spillaktivitet, kan tyde på en hunn som ruget i området.

4I: Gnr/bnr 63/3 14.april

Totalt 4 hanner og 2 hunner på nypløyd jorde. En av hunnene ruget. Noen av hannene kan ha vært fugler fra nærliggende hekkeområder i Sola kommune, men har blitt talt med i totalen.

4J: Gnr/bnr 63/4 14.april

To par på graseng.

Figur 18: Vipe på ferdigplen ved Koppolsmyra.

Figur 19: Det er ikke mange slike fuktige utmarksområder igjen på flat-Jæren. Slike områder er svært viktige for arter som enkeltbekkasin og rødstilk. De huser sjelden store kolonier med vipere, men de parene som slår seg ned i slike områder som her på Bjørkingshaug (4D) har trolig større sjanser for å få frem unger enn par som velger seg mer utsatte hekkeområder.

Figur 20: Vipehann på stubbåker på Helhei (4B). Stubbåkre gir godt skjul for rugende vipere, og næringstilgangen er trolig god, men vipene som hekker på stubbåker og åker generelt er utsatt når hekkeområdene pløyes opp. Ofte skjer det i månedsskiftet april/mai, det vil si rett før majoriteten av vipene får unger på beina.

5A: Gnr/bnr 54/41 9.april
Et par på graseng

5B: Gnr/bnr 54/2 & 29 9.april
4 par og en spillende hann på graseng med en del overflatevann.

5C: Gnr/bnr 54/50 9.april
En hann spilte aktivt over graseng.

5D: Gnr/bnr 55/5 7. & 9.april
Et par og en hann i aktiv spillflukt over graseng.

5E: Gnr/bnr 55/2 9.april
2 par og en ikke kjønnsbestemt vipe på graseng. Den ene hunnen ruget.

5F: Gnr/bnr 56/3 9.april
Et par på graseng

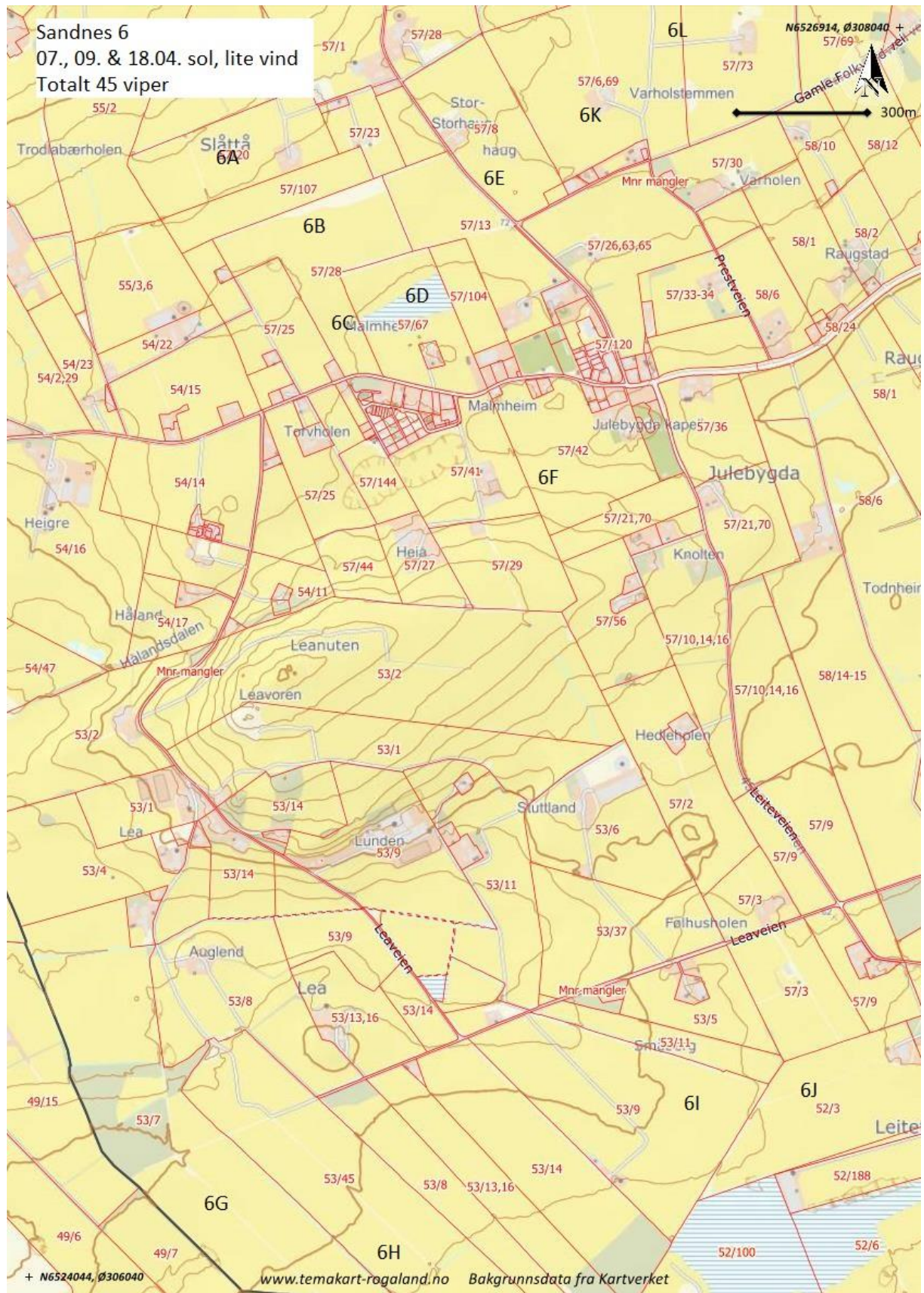
Figur 21: Områdene langs Skas-Heigre kanalen var et kjerneområde for vipe for 25 år siden, og universitetet i Bergen hadde feltstudier av vipe i området i mange år. Tellingene av vipe i de delene av «dalen» som ligger i Klepp og Sola har vist at vipebestandene i området bare er en brøkdel av hva de var tidligere. På Sandnessiden ble det talt 22 vipere våren 2020. Nesten halvparten av disse hadde tilhold på på denne delvis oversvømte grasenga like nord for Gulltangen (5B).

Figur 22: Helt nord i Skas-Heigre dalen, på Kjellingland (5E) var det ei graseng med overflatevann. Her hekket det minst 5 vipper, også naboteigene hadde hekkende vipper.

Sandnes 6: Julebygda-Lea

Figur 23: Hekkeområde for vipe på Lea (6H).

6A: Gnr/bnr 57/20 7.april

Et par på graseng. Hannen spilte og vartet opp hunnfuglen. Også et par med storspove.

6B: Gnr/bnr 57/107 & 28 7.april

Et par i spillflukt over graseng.

6C: Gnr/bnr 57/28 7.april

Et par lagde reirgrop på graseng.

6D: Gnr/bnr 57/67 7.april

Et par drev med kurtise på fuktig utmarksbeite.

6E: Gnr/bnr 57/8 7.april

Et par lagde reirgrop på stubbåker. Også et par storspove.

6F: Gnr/bnr 57/42 7.april

Et par lagde reirgrop på graseng.

6G: Gnr/bnr 53/7 9.april

En varslende hann og to rugende hunner på stor graseng.

6H: Gnr/bnr 53/45 9.april

Et par beitet på stubbåker

6I: Gnr/bnr 53/9 9.april

3 par på stor graseng, litt uoversiktlig terreng.

6J: Gnr/bnr 52/3 9.april

Minst 8 viper, trolig 4 par på stor uoversiktlig stubbåker.

6K: Gnr/bnr 57/6 & 69 18.april
2 hunner beitet på graseng

6L: Gnr/bnr 57/73 18.april
3 hanner og minst en hunn i mosaikkpreget område med beite, graseng og store gjødselhauger.
Ulendt terreng, og rugende vipper kan ha blitt oversett.

Figur 24: Litt overflatevann bedrer næringstilgangen, og er svært attraktive nærinssøkområder for vipper og andre vadefugler. Her fra en traktorvei på Malmheim (6B).

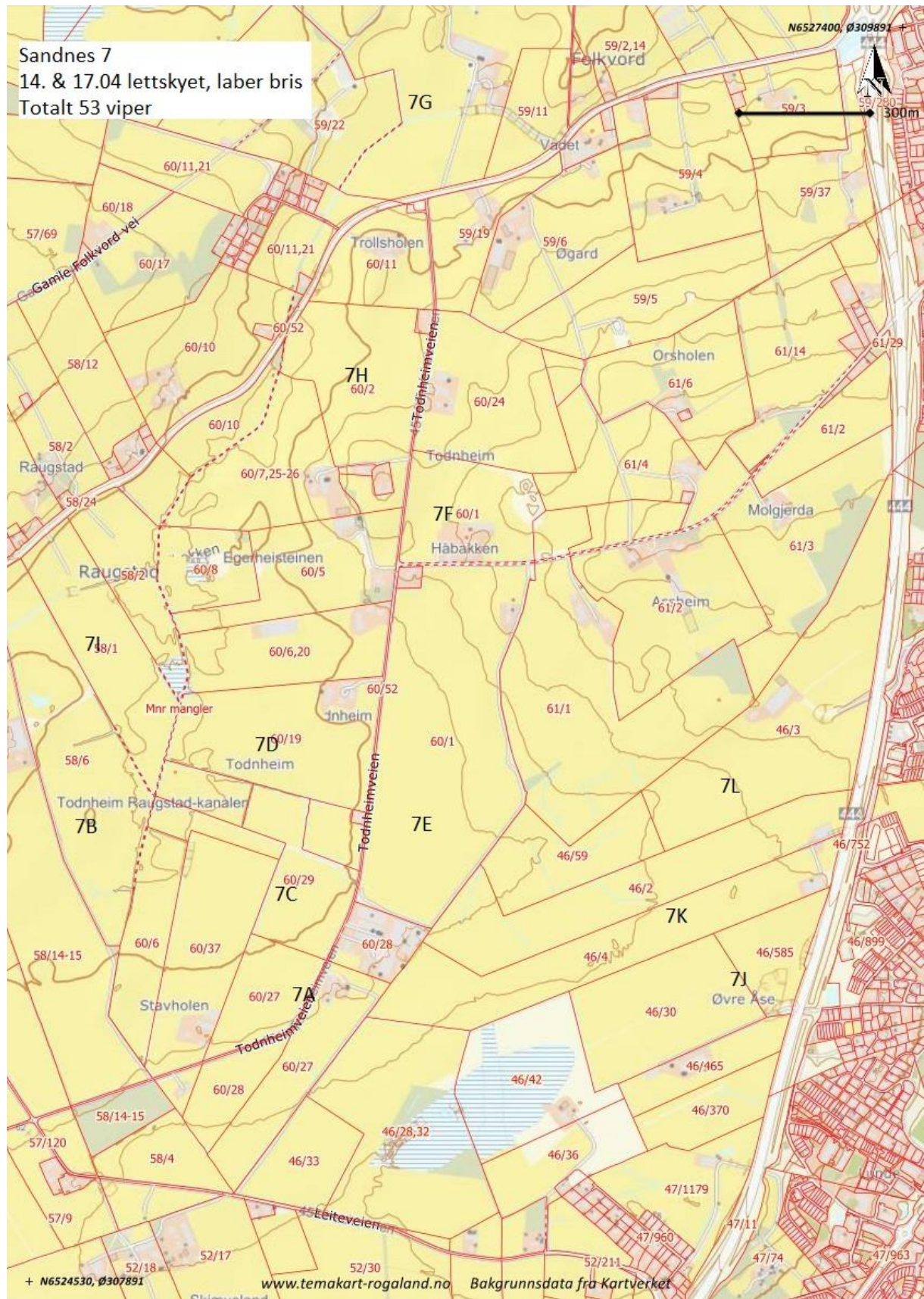
Figur 25: Store teiger som gir et nesten sletteliknende landskap slik som her på Lea (6G) huser ofte hekkende vipper. Det flate treløse landskapet er oversiktlig både for vipetelleren, men også for vipene som hekker og konstant er på vakt overfor predatorer

Figur 26: På nord-Jæren er det mer utbygd enn lenger sør på Jæren, og forbausende ofte fant vi vipere som hekket tett opp til bebyggelse. Et vipepar gikk til hekking i dette restarealet på Malmheim (6D) over, og et par hekket tett inntil husene på Slåttå (6A) under.

Sandnes 7: Todnheimsvegen

7A: Gnr/bnr 60/27 14. & 17.april

To par og en ivrig spillende hann på stubbåker. Også spillende storspove i området.

7B: Gnr/bnr 58/6 14.april

To par, hvorav et lagde reirgrop på stubbåker.

7C: Gnr/bnr 60/29 14. & 17.april

Et par jaget kråker over graseng. Hunnen ruget 17.april.

7D: Gnr/bnr 60/19 14.april

To par og en enslig hann i et mosaikkpreget område med graseng og nylig sådd kornåker.

7E: Gnr/bnr 60/1 14. & 17.april

Fem par på stubbåker. To hunner ruget 17.april, og de tre andre parene var opptatt med å lage reirgrop og pleie kjærligheten.

7F: Gnr/bnr 60/1 14.april

Tre par på stubbåker. Parring og spilling.

Figur 27: Vipehann på Øvre Åse

7G: Gnr/bnr 59/22 14.april

Et par på nylig sådd kornåker/graseng.

7H: Gnr/bnr 60/2 14. & 17.april

En hunn beitet på graseng 14.april, ingen aktivitet 17.april.

7I: Gnr/bnr 58/1 14.april

To par på stubbåker. Parring og spilling ble observert.

7J: Gnr/bnr 46/30 & 585 14.april

4 par på stubbåker som grenset til graseng. Noen av vipene forflyttet seg over i grasenga i løpet av observasjonen da en løshund sprang ut på stubbåkeren. Minst en av hunnene ruget, og noen av vipene så ut til å lage reirgrop. Et litt uoversiktlig område, og det kan godt ha vært flere vipere på de nærliggende teigene.

7K: Gnr/bnr 46/4 14.april

Minst 3 vipere i dette området som stort sett bestod av graseng. Men vanskelig område å få oversikt over.

7L: Gnr/bnr 46/3 14.april

Et par i parring og en spillende hann over graseng.

Figur 28: Minst 5 par hekket på Inheim (7E) begge foto.

Figur 29: Også på Todnheim hekket vipene tett i bebyggelsen. Nærheten til folk kan trolig gi en viss beskyttelse mot predatorer som rev, ravn og stormåker, men innebærer økt risiko for predasjon av mer menneskevante rovdyr.

8A: Gnr/bnr 52/6 10.april
En hann spilte over utmark. Også et par med storspove.

8B: Gnr/bnr 52/6 10.april
Et par på graseng.

8C: Gnr/bnr 52/16 10.april
Et par på graseng.

8D: Gnr/bnr 52/30 16.april
To par på stubbåker.

8E: Gnr/bnr 52/7 16.april
Et par og en rugende hunn på graseng.

8F: Gnr/bnr 52/7 16.april
En hann varslet i utmark, trolig rugende hunn i nærheten. Også et par med storspove i området.

8G: Gnr/bnr 52/240 16.april
To par og en hann som spilte aktivt på graseng.

8H: Gnr/bnr 52/240 16.april
To hunner ruget på graseng. Hannene næringssøkte trolig langs bredden av Lonavatnet.

8I: Gnr/bnr 52/43 & 81 10. & 16.april
Et par ruget på brakkmark 10.april. Ei lita uke senere var jordet pløyd og vipene hadde forsvunnet.

8J: Gnr/bnr 52/20 10. & 16.april
Minst 8 vipere, trolig 4 par på grønnsaksåker. Minst to av hunnene ruget.

Figur 30: Også i stukkåker kan det være vanskelig å oppdage en rugende vipe. Her fra Leiteveien (8D).

Figur 31: Viper i spillflukt langs Lonavatnets bredder.

9A: Gnr/bnr 51/15 16.april
Et par på beitemark

9B: Gnr/bnr 51/3 16.april
5 par og en hann på stubbåker. Tre av hunnene ruget, også parring observert.

9C: Gnr/bnr 51/4 16.april
En hann beitet på graseng.

9D: Gnr/bnr 51/1 16.april
Et par og en hunn på graseng.

9E: Gnr/bnr 51/1 16.april
En hann på graseng.

9F: Gnr/bnr 48/5 & 51/10 16.april
En hunn beitet på utmarksbeite.

9G: Gnr/bnr 51/9 16.april
Et par som laget reirgrop og en spillende hann på beitemark.

9H: Gnr/bnr 51/242 16.april
Et par på graseng.

9I: Gnr/bnr 59/17 16.april
2 par på utmarksbeite/myr. Litt uoversiktlig område.

Figur 32: Vipehann i spillflukt ved Vagle (9D)

Figur 33: Også langs Kvernelandsveien hekket vipene nær folk og infrastruktur. Her fra Vagle (9D).

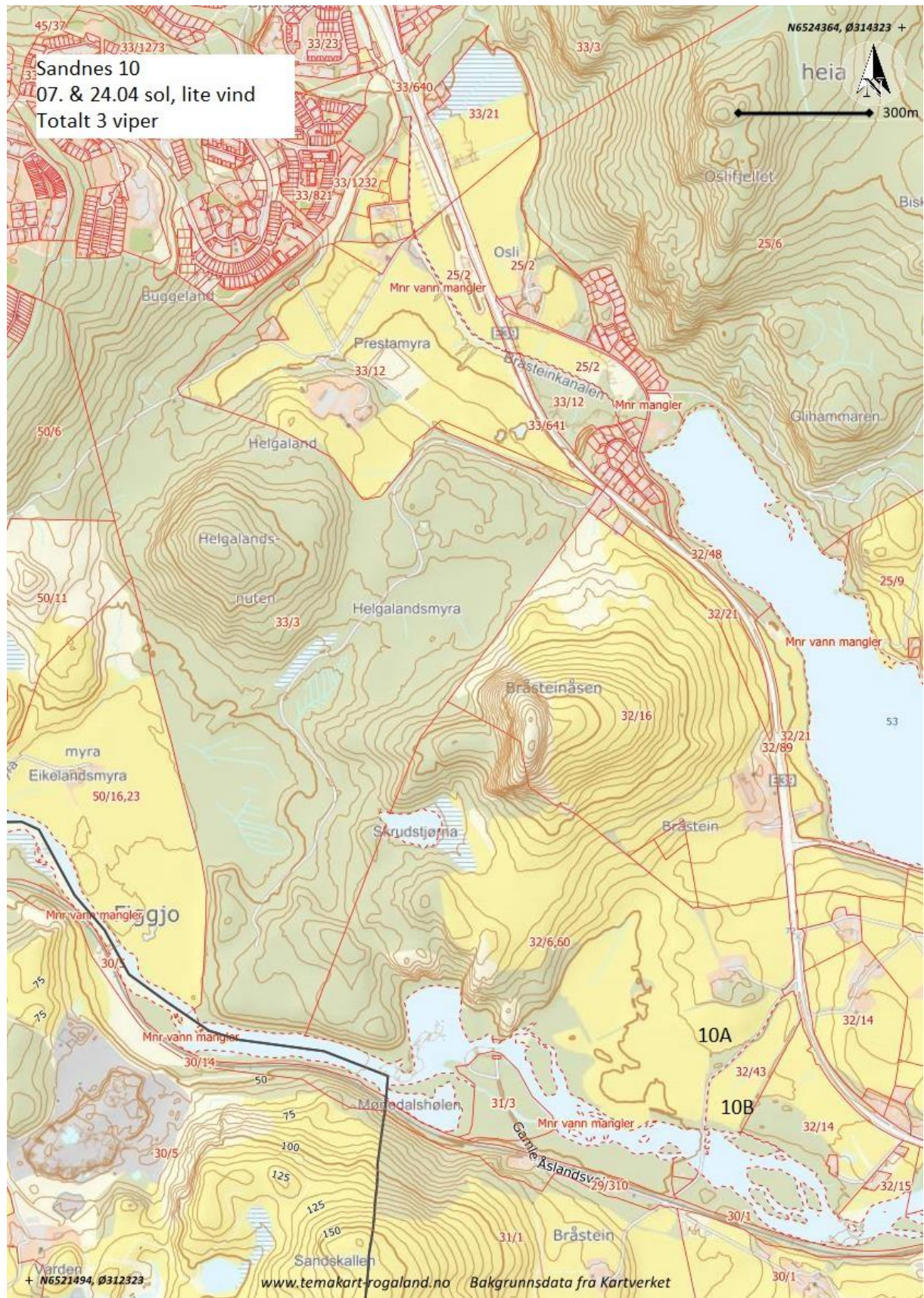
Figur 34: Fuktig beite med hekkende vipene på Vaglemoen (9A)

Figur 35: Et av fem vipepar som hekket på en teig med stubbåker/brakkmark på Vagle (9B).

Sandnes 10: Bråstein

10A: Gnr/bnr 32/6 & 60 7.april

To hanner spilte over området 7.april. Da området ble besøkt igjen 24.april, ble kun en beitende hunn sett på naboteigen. Litt usikkert om disse vipene hekket, og karteringen er nokså omtrentlig. Hele området er litt uoversiktlig.

10B: Gnr/bnr 32/43 24.april

En hunn beitet på graseng langs Figgjoelva. Ingen andre vipere sett i området denne dagen. Men flere observasjoner fra begge sidene av E39 på Bråstein utover i mai tyder på at minst et par hekket i området.

Figur 36: Grunningen huset ikke hekkende vipere våren 2020, det gjorde heller ikke våtmarksområdene på Kylles. Faktisk ble det knapt observert vipere i noen av de mange aktuelle hekkeområdene for vipere i de indre delene av Sandnes. Kun på Auestad og på Bråstein ble det konstatert hekking, mens enkeltindivider ble observert på et fåtall lokaliteter spredt i de indre delene av Sandnes.

Figur 37: Hekkeområde for vipe på Auestad.

Lite vipe i de østlige delene av Sandnes

Det ble lett etter hekkende viper i de fleste avkroker i de indre delene av Gamle Sandnes. Dale, Hommersåk, Høle, Bersagel, Nore- og Sørredalen, Svihus og Osaland var noen av områdene som ble sjekket uten resultat. John Alsvik oppsøkte flere avsidesliggende myrer og åpne beitemarker i Høletraktene til fots, og undertegnede gjorde det samme på Vårli og flere steder i Nore- og Sørredalen. En vipe ble sett i flukt over Merlandsmyrene 4.mai. Den sene datoen indikerer kanskje hekking i dette området. En vipe ble også sett på langt hold i området ved Espelandstjørn. Disse observasjonene antyder at det kan finnes spredte par med vipe i de store jordbruks og hei-områdene i de indre delene av Sandnes. Men det virker dessverre trygt å konstatere at det er svært langt mellom vipeterritoriene i de indre delene av Gamle Sandnes. I Sandnes sin del av jordbruksområdene på Jæren var vipebestanden fortsatt nokså god flere steder, og vipene hekker fortsatt tettere her enn de fleste andre steder i landet.

Mangfold v/ Kjell Mjølunes
Orrevegen 630, 4352 Klepp
tlf: 97010421

organisasjonsnummer: MVA-996136027, kontonr: 32905454683
kjellmjolsnes@hotmail.co